

Sygn. akt III CZP 25/19

POSTANOWIENIE

składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego

Dnia 21 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Jacek Gudowski

SSN Wojciech Katner

SSN Agnieszka Piotrowska

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

SSN Mirosława Wysocka

Protokolant Iwona Budzik

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Bożeny Góreckiej
w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 21 maja 2019 r.,
rozpoznając zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Najwyższy
postanowieniem z dnia 20 marca 2019 r., sygn. akt III CO 121/18,
do rozstrzygnięcia składowi powiększonemu,
w postępowaniu o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli
Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (...)
w sprawie z odwołania W. Ż.
od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr (...)/2018,

"1. Czy postanowienie o odrzuceniu wniesionego do Sądu Najwyższego odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, wydane w jednoosobowym składzie, w którym zasiadała osoba powołana do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego mimo uprzedniego zaskarżenia do Naczelnego Sądu Administracyjnego uchwały Krajowej Rady Sądownictwa obejmującej wnioski o powołanie tej osoby do

pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego i niezakończenia postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym do chwili doręczenia aktu powołania, istnieje w znaczeniu prawnoprocesowym i kończy postępowanie wszczęte wniesieniem tego odwołania?

2. Czy znaczenie dla rozstrzygnięcia zagadnienia określonego w punkcie 1 ma okoliczność, że Naczelny Sąd Administracyjny przed doręzeniem aktu powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego wstrzymał wykonanie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie art. 388 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c. i z art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 11 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 84)?"

I. na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującym pytaniem prawnym:

czy art. 2, art. 6 ust. 1 i 3 oraz art. 19 ust. 1 drugi akapit Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i z art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że nie jest sądem niezawisłym, bezstronnym i ustanowionym uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu prawa Unii Europejskiej sąd, w którego jednoosobowym składzie zasiada osoba powołana do pełnienia urzędu sędziego z rażącym naruszeniem reguł prawa Państwa Członkowskiego dotyczących powoływania sędziów, w szczególności polegającym na powołaniu tej osoby do pełnienia urzędu sędziego mimo uprzedniego zaskarżenia do właściwego sądu krajowego (Naczelnego Sądu Administracyjnego) uchwały organu krajowego (Krajowej Rady Sądownictwa) obejmującej wniosek o jej powołanie do pełnienia urzędu sędziego, mimo wstrzymania wykonania tej uchwały zgodnie z prawem krajowym oraz mimo niezakończenia postępowania przed właściwym sądem krajowym (Naczelnym Sądem Administracyjnym) przed doręzeniem aktu powołania?

II. na podstawie art. 105 § 1 Regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości wnosi o zastosowanie trybu przyspieszonego.

III. odracza posiedzenie.

UZASADNIENIE

Przedmiot postępowania

1. Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów powziął wątpliwości dotyczące wykładni przepisów prawa Unii Europejskiej rozpoznając zagadnienie prawne przedstawione mu w związku z wykładnią przepisów prawa krajowego. Zagadnienie to zostało przedstawione postanowieniem z dnia 20 marca 2019 r. w sprawie III CO 121/18 przez skład trzech sędziów Sądu Najwyższego, rozpoznający w Izbie Cywilnej wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych od rozpoznania sprawy I NO 47/18. Sprawa I NO 47/18 została wszczęta odwołaniem W. Ż., sędziego Sądu Okręgowego w K., od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr (...) /2018 z dnia 21 września 2018 r. o umorzeniu postępowania w sprawie jego odwołania od decyzji Prezesa Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 sierpnia 2018 r. (dalej: „uchwała KRS nr (...) /2018”). Na mocy decyzji z dnia 27 sierpnia 2018 r. sędzia W. Ż. został przeniesiony z wydziału Sądu Okręgowego w K., w którym dotąd orzekał, do innego wydziału tego Sądu na podstawie art. 22a § 4b pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 52 ze zm.).

2. Po wniesieniu odwołania od uchwały KRS nr (...) /2018 W. Ż. w dniu 14 listopada 2018 r. złożył wniosek o wyłączenie od jego rozpoznania wszystkich sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, tj. (...). Argumentował, że Izba ta ze względu na swój ustrojowy kształt i sposób wyboru jej członków przez Krajową Radę Sądownictwa powołaną sprzecznie z Konstytucją nie może - w jakimkolwiek składzie złożonym z osób, które ją tworzą - bezstronnie i niezależnie rozpoznać odwołania.

3. Wniosek o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego wobec wszystkich osób orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, objętych żądaniem wyłączenia, zawarty był w uchwale Krajowej Rady Sądownictwa nr 331/2018 z dnia 28 sierpnia 2018 r. (dalej: „uchwała KRS nr 331/2018”). Uchwałę tę zaskarżyli w całości do Naczelnego Sądu Administracyjnego inni uczestnicy postępowania nominacyjnego, w stosunku do których Krajowa Rada Sądownictwa nie wystąpiła do Prezydenta RP z wnioskiem o ich powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego. Zaskarżenie nastąpiło zgodnie z art. 44 ust. 1a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 84 ze zm. - dalej: „ustawa o KRS”) w brzmieniu obowiązującym w chwili zaskarżenia.

4. Naczelny Sąd Administracyjny postanowieniem z dnia 27 września 2018 r. wstrzymał wykonanie uchwały KRS nr 331/2018, działając na podstawie art. 388 § 1 i art. 398²¹ ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1360 ze zm. – dalej: „k.p.c.”) w związku z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS.

5. Pomimo uprzedniego zaskarżenia w całości uchwały KRS nr 331/2018 do Naczelnego Sądu Administracyjnego (pkt 3), pomimo wstrzymania jej wykonania przez ten Sąd (pkt 4) i pomimo niezakończenia postępowania przed tym Sądem, Prezydent RP w dniu 10 października 2018 r. wręczył akty powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych osobom objętym wnioskiem W. Ż. o wyłączenie.

6. Posiedzenia przed Naczelnym Sądem Administracyjnym w sprawach, które obejmują zaskarżenie uchwały KRS nr 331/2018, zostały odroczone postanowieniami z dnia 22 listopada 2018 r. do czasu rozpoznania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: „Trybunał”) pytań prejudycjalnych, dotyczących zgodności z prawem unijnym przepisów art. 44 ust. 1b i art. 44 ust. 4 ustawy o KRS. Pytania te Naczelny Sąd Administracyjny przedstawił postanowieniem z dnia 21 listopada 2018 r. w sprawach, w których zaskarżone zostały do tego Sądu inne uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, obejmujące wnioski o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego osób wskazanych do Izby Cywilnej i Izby Karnej Sądu Najwyższego (sprawa C-824/18).

7. W dniu 20 lutego 2019 r. Prezydent RP wręczył akt powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych A. S. Wniosek o jego powołanie zawarty był w uchwale KRS nr 331/2018, wobec czego powołanie A. S. także nastąpiło po tym, jak uchwała KRS nr 331/2018 została w całości zaskarżona do Naczelnego Sądu Administracyjnego i Sąd ten wstrzymał jej wykonanie (pkt 3 i 4), a postępowanie przed tym Sądem nie zostało zakończone. Wobec faktu, że A. S. został powołany do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w dniu 20 lutego 2019 r., tj. po złożeniu w dniu 14 listopada 2018 r. wniosku W. Ż. o wyłączenie (pkt 2), nie był on objęty tym wnioskiem.

8. Posiedzenie Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej w sprawie III CO 121/18 o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych od rozpoznania sprawy I NO 47/18 zostało wyznaczone na dzień 8 marca 2019 r. Akta sprawy III CO 121/18 i sprawy I NO 47/18 od dnia 21 stycznia 2019 r. pozostawały w wyłącznej dyspozycji Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, a w jej ramach - od chwili jego wyznaczenia - składu rozpoznającego wnioski o wyłączenie.

9. Przed dniem 8 marca 2019 r., pismem z dnia 5 marca 2019 r. udział w sprawie I NO 47/18 w dniu 6 marca 2019 r. zgłosił prokurator Prokuratury Krajowej. Wniósł o odrzucenie odwołania W. Ż. od uchwały KRS nr (...) /2018 jako niedopuszczalnego.

10. W dniu 8 marca 2019 r., tuż przed rozpoczęciem posiedzenia w Izbie Cywilnej, Sąd Najwyższy – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, w składzie jednoosobowym, w którym zasiadał A. S., nie dysponując aktami sprawy

I NO 47/18, wydał w tej sprawie postanowienie o odrzuceniu odwołania W. Ż. od uchwały nr (...)/2018 ze względu na jego niedopuszczalność. W postanowieniu tym podzielono stanowisko prokuratora bez uprzedniego umożliwienia W. Ż. odniesienia się do tego stanowiska.

11. Skład Sądu Najwyższego orzekający w Izbie Cywilnej, rozpoznający w sprawie III CO 121/18 wnioski o wyłączenie w dniu 8 marca 2019 r., odroczył jego rozpoznanie na dzień 20 marca 2019 r. Na posiedzeniu w dniu 20 marca 2019 r. uznał, że wydanie postanowienia z dnia 8 marca 2019 r. w sprawie I NO 47/18 przed rozpoznaniem wniosku o wyłączenie w sprawie III CO 121/18, naruszyło art. 50 § 3 pkt 2 k.p.c., który zakazuje wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie w razie zgłoszenia wniosku o wyłączenie sędziego przez jakiegokolwiek sędziego, w tym nieobjętego wnioskiem o wyłączenie. Oceniał również, że rozpoznanie sprawy i orzekanie w niej przez sąd, który nie dysponuje aktami sprawy, i bez umożliwienia W. Ż. zapoznania się ze stanowiskiem prokuratora stanowiło naruszenie prawa do wysłuchania (art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności - dalej: „EKPCz”, oraz art. 47 ust. 2 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej - dalej: „KPP”).

12. Oddzielnie Sąd Najwyższy rozważył kwestię, czy A. S. – ze względu na to, w jakich okolicznościach został powołany do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego (pkt 7 w związku z pkt 3 i 4) – jest sędzią tego Sądu. Okoliczność ta ma znaczenie dla oceny kwestii, czy postanowienie z dnia 8 marca 2019 r. wydane w sprawie I NO 47/18 przez Sąd Najwyższy w składzie jednoosobowym, w którym zasiadał A. S., prawnie istnieje jako orzeczenie sądowe. Nauka i judykatura w Polsce zgodnie przyjmują, że prawnie nie istnieje „orzeczenie”, które wydała osoba lub osoby niebędące sędziami. Przesądzenie tej kwestii ma znaczenie dla wyniku rozpoznania wniosku o wyłączenie w sprawie III CO 121/18. Jeśli postanowienie z dnia 8 marca 2019 r. wydane w sprawie I NO 47/18 prawnie istnieje, to postępowanie w sprawie III CO 121/18 o wyłączenie musi zostać zakończone (umorzone) jako bezprzedmiotowe. Jeżeli jednak postanowienie z dnia 8 marca 2019 r. wydane w sprawie I NO 47/18 prawnie nie istnieje, to w sprawie III CO 121/18 wnioski o wyłączenie musi zostać rozpoznany.

13. Rozważając tę kwestię Sąd Najwyższy w sprawie III CO 121/18 powziął poważne wątpliwości i przedstawił zagadnienie prawne składowi siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, wyrażające się w pytaniu, czy istnieje w sensie prawnym orzeczenie wydane w składzie jednoosobowym, w którym zasiadała osoba powołana do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego mimo uprzedniego zaskarżenia do Naczelnego Sądu Administracyjnego uchwały Krajowej Rady Sądownictwa obejmującej wnioski o powołanie tej osoby do pełnienia tego urzędu, wstrzymania wykonania tej uchwały i niezakończenia postępowania przed Naczelny Sąd Administracyjny do chwili doręczenia jej aktu powołania.

14. Rozpoznając to zagadnienie prawne skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - przyjąwszy, że A. S., ze względu na przedstawione okoliczności (pkt 7 w związku z pkt 3 i 4), został powołany przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego z rażącym naruszeniem reguł prawa polskiego dotyczących powoływania sędziów (pkt 21–37) – powziął wątpliwości co do wykładni powołanych w treści pytania prejudycjalnego przepisów prawa Unii Europejskiej. Wątpliwości te polegają na tym, czy sąd, w którego jednoosobowym składzie zasiada osoba powołana do pełnienia urzędu sędziego z rażącym naruszeniem reguł prawa krajowego dotyczących powoływania sędziów, w szczególności polegającym na powołaniu do pełnienia urzędu sędziego w takich okolicznościach, w których powołany został A. S., może być uznany za sąd niezawisły, bezstronny i ustanowiony uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu prawa Unii Europejskiej.

15. Rozstrzygnięcie wskazanych wątpliwości jest istotne nie tylko w odniesieniu do A. S., lecz ma także znaczenie w odniesieniu do pozostałych osób orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, w odniesieniu do 7 osób orzekających w Izbie Cywilnej i 1 osoby orzekającej w Izbie Dyscyplinarnej, powołanych do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w takich samych okolicznościach, jak A. S.. Ponadto 10 pozostałych osób orzekających w Izbie Dyscyplinarnej zostało powołanych przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, mimo że przedtem uchwała Krajowej Rady Sądownictwa obejmująca wniosek o ich powołanie została zaskarżona do Naczelnego Sądu Administracyjnego i postępowanie przed tym Sądem nie zostało zakończone przed doręczeniem aktów powołania. Naczelny Sąd Administracyjny postanowieniami z dnia 23 listopada 2018 r. również odroczył posiedzenia w sprawach, w których zaskarżono uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa dotyczącą tych 10 sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Dyscyplinarnej, do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał pytań prawnych w sprawie C-824/18 (pkt 6).

Przepisy prawa polskiego

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 7.

Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Art. 10.

1. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej.

2. Władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sądowniczą sądy i trybunały.

Art. 45.

1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

(...)

Art. 60.

Obywatele polscy korzystający z pełni praw publicznych mają prawo dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach.

Art. 77.

(...)

2. Ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw.

Art. 144.

1. Prezydent Rzeczypospolitej, korzystając ze swoich konstytucyjnych i ustawowych kompetencji, wydaje akty urzędowe.

2. Akty urzędowe Prezydenta Rzeczypospolitej wymagają dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, który przez podpisanie aktu ponosi odpowiedzialność przed Sejmem.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy:

(...)

17) powoływania sędziów,

Art. 175.

1. Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe.

2. Sąd wyjątkowy lub tryb doraźny może być ustanowiony tylko na czas wojny.

Art. 179.

Sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony.

Art. 183.

1. Sąd Najwyższy sprawuje nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania.
2. Sąd Najwyższy wykonuje także inne czynności określone w Konstytucji i ustawach.
3. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego powołuje Prezydent Rzeczypospolitej na sześcioletnią kadencję spośród kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego.

Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa w brzmieniu uwzględniającym ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 1443), obowiązującym od dnia 27 lipca 2018 r.

Art. 43.

1. Uchwała Rady staje się prawomocna, jeżeli nie przysługuje od niej odwołanie.
2. Jeżeli uchwały, o której mowa w art. 37 ust. 1, nie zaskarżyli wszyscy uczestnicy postępowania, uchwała ta staje się prawomocna w części obejmującej rozstrzygnięcia o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego tych uczestników postępowania, którzy nie wnieśli odwołań, z zastrzeżeniem art. 44 ust. 1b.

Art. 44.

1. Uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Odwołanie nie przysługuje w sprawach określonych w art. 3 ust. 2 pkt 2 niniejszej ustawy.
 - 1a. W sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego odwołanie przysługuje do Naczelnego Sądu Administracyjnego. W sprawach tych odwołanie do Sądu Najwyższego nie przysługuje. Odwołanie do Naczelnego Sądu Administracyjnego nie może być oparte na zarzucie niewłaściwej oceny spełniania przez kandydatów kryteriów uwzględnianych przy

podejmowaniu rozstrzygnięcia w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.

1b. Jeżeli uchwały, o której mowa w art. 37 ust. 1, w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego nie zaskarżyli wszyscy uczestnicy postępowania, staje się ona prawomocna w części obejmującej rozstrzygnięcie o przedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, a także w części obejmującej rozstrzygnięcie o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego tych uczestników postępowania, którzy nie wnieśli odwołań.

2. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem Przewodniczącego, w terminie dwutygodniowym od doręczenia uchwały z uzasadnieniem. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje odwołanie i wydaje orzeczenie w terminie 14 dni od dnia przekazania temu sądowi odwołania.

3. Do postępowania przed Sądem Najwyższym i Naczelnym Sądem Administracyjnym stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r., poz. 155, z 2017 r., poz. 2491 oraz z 2018 r., poz. 5 i 138) o skardze kasacyjnej. Przepisu art. 87¹ tej ustawy nie stosuje się.

4. W sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego uchylene przez Naczelny Sąd Administracyjny uchwały Krajowej Rady Sądownictwa o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego jest równoznaczne z przyjęciem zgłoszenia uczestnika postępowania, który wniósł odwołanie, kandydatury na wolne stanowisko sędziowskie w Sądzie Najwyższym, co do którego w dniu wydania orzeczenia przez Naczelny Sąd Administracyjny postępowanie przed Krajową Radą Sądownictwa nie zostało zakończone, a w przypadku braku takiego postępowania, na kolejne wolne stanowisko sędziowskie w Sądzie Najwyższym objęte obwieszczeniem.

Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 kwietnia 2019 r., uwzględniającym rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie K 12/18 (Dz.U. z 2019 r., poz. 609)

Art. 44.

1. Uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Odwołanie nie przysługuje w sprawach określonych w art. 3 ust. 2 pkt 2 niniejszej ustawy.

(...).

1b. Jeżeli uchwały, o której mowa w art. 37 ust. 1, w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego nie zaskarżyli wszyscy uczestnicy postępowania, staje się ona prawomocna w części obejmującej rozstrzygnięcie o przedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, a także w części obejmującej rozstrzygnięcie o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego tych uczestników postępowania, którzy nie wnieśli odwołań.

2. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem Przewodniczącego, w terminie dwutygodniowym od doręczenia uchwały z uzasadnieniem. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje odwołanie i wydaje orzeczenie w terminie 14 dni od dnia przekazania temu sądowi odwołania.

3. Do postępowania przed Sądem Najwyższym i Naczelnym Sądem Administracyjnym stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r., poz. 155, z 2017 r., poz. 2491 oraz z 2018 r., poz. 5 i 138) o skardze kasacyjnej. Przepisu art. 87¹ tej ustawy nie stosuje się.

4. W sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego uchylene przez Naczelny Sąd Administracyjny uchwały Krajowej Rady Sądownictwa o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego jest równoznaczne z przyjęciem zgłoszenia uczestnika postępowania, który wniósł odwołanie, kandydatury na wolne stanowisko sędziowskie w Sądzie Najwyższym, co do którego w dniu wydania orzeczenia przez Naczelny Sąd Administracyjny postępowanie przed Krajową Radą Sądownictwa nie zostało zakończone, a w przypadku braku takiego postępowania, na kolejne wolne stanowisko sędziowskie w Sądzie Najwyższym objęte obwieszczeniem.

Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa w brzmieniu uwzględniającym ustawę z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 914), obowiązującym od dnia 23 maja 2019 r.

Art. 44.

1. Uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Odwołanie nie przysługuje w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.

(...)

2. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem Przewodniczącego, w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia uchwały z uzasadnieniem.

3. Do postępowania przed Sądem Najwyższym stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r., poz. 1360, z późn. zm.) o skardze kasacyjnej. Przepisu art. 87¹ tej ustawy nie stosuje się.

4. (...).

**Ustawa z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie
Sądownictwa oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów administracyjnych
(Dz.U. z 2019 r., poz. 914)**

(...)

Art. 3.

Postępowania w sprawach odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, podlegają umorzeniu z mocy prawa.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

**Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym
(Dz.U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.)**

Art. 26.

Do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpatrywanie skarg nadzwyczajnych, rozpoznawanie protestów wyborczych i protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego oraz stwierdzanie ważności wyborów i referendum, inne sprawy z zakresu prawa publicznego, w tym sprawy z zakresu ochrony konkurencji, regulacji energetyki, telekomunikacji i transportu kolejowego oraz sprawy, w których złożono

odwołanie od decyzji Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, a także skargi dotyczące przewlekłości postępowania przed sądami powszechnymi i wojskowymi oraz Sądem Najwyższym.

Art. 82.

Jeżeli Sąd Najwyższy, rozpoznając kasację lub inny środek odwoławczy, poweźmie poważne wątpliwości co do wykładni przepisów prawa będących podstawą wydanego rozstrzygnięcia, może odroczyć rozpoznanie sprawy i przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi 7 sędziów tego sądu.

Art. 86.

§ 1. Jeżeli skład Sądu Najwyższego uzna, że przedstawione zagadnienie wymaga wyjaśnienia, a rozbieżności - rozstrzygnięcia, podejmuje uchwałę, w przeciwnym razie odmawia jej podjęcia, a jeżeli podjęcie uchwały stało się zbędne - umarza postępowanie.

§ 2. Jeżeli skład 7 sędziów Sądu Najwyższego uzna, że znaczenie dla praktyki sądowej lub powaga występujących wątpliwości to uzasadnia, może zagadnienie prawne lub wnioski o podjęcie uchwały przedstawić składowi całej izby, natomiast izba - składowi 2 lub większej liczby połączonych izb albo pełnemu składowi Sądu Najwyższego.

Art. 87.

§ 1. Uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego, składu połączonych izb oraz składu całej izby, z chwilą ich podjęcia, uzyskują moc zasad prawnych. Skład 7 sędziów może postanowić o nadaniu uchwale mocy zasady prawnej.

§ 2. Uchwały, które uzyskały moc zasad prawnych, są publikowane wraz z uzasadnieniem w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Sądu Najwyższego.

**Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych
(jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 52 ze zm.)**

Art. 22a.

(...)

§ 4a. Przeniesienie sędziego do innego wydziału wymaga zgody sędziego.

§ 4b. Nie wymaga zgody sędziego przeniesienie go do innego wydziału, jeżeli:

1) przeniesienie następuje do wydziału, w którym rozpoznaje się sprawy z tego samego zakresu;

2) żaden inny sędzia w wydziale, z którego następuje przeniesienie, nie wyraził zgody na przeniesienie;

3) przenoszony sędzia jest przydzielony do wydziału, o którym mowa w § 2.

§ 4c. Przepisów § 4b pkt 1 i 2 nie stosuje się do sędziego, którego w okresie trzech lat przeniesiono do innego wydziału bez jego zgody. Przy przeniesieniu sędziego do innego wydziału bez jego zgody w przypadku, o którym mowa w § 4b pkt 2, bierze się pod uwagę w szczególności staż pracy sędziów w wydziale, z którego następuje przeniesienie.

§ 5. Sędzia lub asesor sądowy, któremu zmieniono podział czynności w sposób skutkujący zmianą zakresu jego obowiązków, w szczególności przeniesieniem do innego wydziału sądu, może odwołać się do Krajowej Rady Sądownictwa w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania nowego zakresu obowiązków. Odwołanie nie przysługuje w przypadku:

1) przeniesienia do wydziału, w którym rozpoznaje się sprawy z tego samego zakresu;

2) powierzenia obowiązków w tym samym wydziale na zasadach obowiązujących pozostałych sędziów, a w szczególności odwołania przydziału do sekcji lub innej formy specjalizacji.

(...)

**Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego
(jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1360 ze zm.)**

Art. 49.

Niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 48, sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie.

Art. 50.

§ 1. Wniosek o wyłączenie sędziego strona zgłasza na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa się toczy, uprawdopodabiając przyczyny wyłączenia.

§ 2. Strona, która przystąpiła do rozprawy, powinna uprawdopodobnić ponadto, że przyczyna wyłączenia dopiero później powstała lub stała się jej znana.

§ 3. Do czasu rozstrzygnięcia wniosku o wyłączenie sędziego:

1) sędzia, którego dotyczy wniosek, może podejmować dalsze czynności;

2) nie może zostać wydane orzeczenie lub zarządzenie kończące postępowanie w sprawie.

Art. 365.

§ 1. Orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby.

(...)

Art. 379.

Nieważność postępowania zachodzi:

(...)

4) jeżeli skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa albo jeżeli w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy;

(...)

Art. 388.

§ 1. W razie wniesienia skargi kasacyjnej, gdyby na skutek wykonania orzeczenia stronie mogła być wyrządzona niepowetowana szkoda, sąd drugiej instancji może wstrzymać wykonanie zaskarżonego orzeczenia do czasu ukończenia postępowania kasacyjnego lub uzależnić wykonanie tego orzeczenia - a w razie oddalenia apelacji także orzeczenia sądu pierwszej instancji - od złożenia przez powoda stosownego zabezpieczenia. Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

(...)

Art. 391.

§ 1. Jeżeli nie ma szczególnych przepisów o postępowaniu przed sądem drugiej instancji, do postępowania tego stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Przepisy art. 194–196 i 198 nie mają zastosowania.

Art. 398²¹.

Jeżeli nie ma szczególnych przepisów o postępowaniu przed Sądem Najwyższym, do postępowania tego stosuje się odpowiednio przepisy o apelacji, z tym że skargę kasacyjną cofnąć może również sama strona, a termin na sporządzenie uzasadnienia orzeczenia przez Sąd Najwyższy wynosi miesiąc.

Art. 401.

Można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności:

- 1) jeżeli w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona albo jeżeli orzekął sędzia wyłączony z mocy ustawy, a strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia;

(...)

Pytanie

16. Udzielenie przez Trybunał odpowiedzi na przedstawione pytanie prejudycjalne będzie przesłanką rozstrzygnięcia przez skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego zagadnienia prawnego przedstawionego mu przez zwykły skład tego Sądu. Jeżeli Trybunał przesądzi, że Sąd Najwyższy, wydając postanowienie z dnia 8 marca 2019 r. w sprawie I NO 47/18, tj. postanowienie o zakończeniu postępowania

w sprawie z odwołania W. Ż. od uchwały KRS nr (...) /2018, nie był sądem, który może być uznany za sąd niezawisły, bezstronny i ustanowiony uprzednio na mocy ustawy, a tym samym za sąd zapewniający skuteczną ochronę sądową objętą prawem Unii Europejskiej w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej (dalej: „TUE”) w związku z art. 47 KPP i z art. 267 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: „TFUE”), to wpłynie to na ocenę skutków powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w takich okolicznościach, w których powołany został A. S., w myśl prawa polskiego, przy uwzględnieniu z jednej strony rozwiązań konstytucyjnych obowiązujących w Polsce i ich wykładni, oraz z drugiej strony konieczności zapewnienia efektywności prawa Unii Europejskiej, w tym jego zasad ogólnych. Konsekwencją tego może być konieczność uznania, że orzeczenia wydawane przez Sąd Najwyższy w składzie złożonym wyłącznie z osób powołanych do tego Sądu w okolicznościach takich, w których powołany został A. S., lub podobnych, są orzeczeniami prawnie nieistniejącymi, gdyż pochodzącymi od osoby niebędącej sędzią lub osób niebędących sędziami. Przedstawienie Trybunałowi pytania prawnego i jego rozstrzygnięcie przez Trybunał pozwoli uniknąć możliwej rozbieżności w ocenie skutków prawnych naruszeń reguł prawa krajowego dotyczących powoływania sędziów w świetle prawa Unii Europejskiej oraz prawa krajowego.

17. Unia Europejska jest Unią prawa, w której zadania gwarancji kontroli sądowej w jej porządku prawnym powierzone są nie tylko Trybunałowi, ale także sądom państw członkowskich. Państwa te muszą ustanawiać środki niezbędne do zapewnienia jednostkom poszanowania ich prawa do skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii. Zgodnie z judykaturą Trybunału, zasada skutecznej ochrony sądowej praw wywodzonych przez jednostki z prawa unijnego, statuowana w art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i wynikająca z tradycji konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskim, jest ogólną zasadą prawa Unii Europejskiej. Samo istnienie skutecznej kontroli sądowej, która służy zapewnieniu poszanowania prawa unijnego, pozostaje nieodłączną cechą państwa prawa. Każde państwo członkowskie musi zapewnić, aby organy należące – jako „sąd” w rozumieniu prawa unijnego – do systemu środków odwoławczych w dziedzinach objętych tym prawem odpowiadały wymaganiom skutecznej ochrony sądowej (wyroki z dnia 27 lutego 2018 r., C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses p. Tribunal de Contas, pkt 33–37, i z dnia 25 lipca 2018 r., C-216/18 PPU, LM, pkt 49–52 i powołana tam wcześniejsza judykatura Trybunału).

18. Przy ocenie, czy dany organ spełnia wymagania uznania go za „sąd” w ujęciu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, trzeba uwzględnić w szczególności takie kryteria, jak podstawa prawna działania organu i niezawisłość tego organu oraz osób orzekających w nim jako sędziowie (wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses p. Tribunal de Contas, pkt 38 i 42–43, wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., C-216/18 PPU, LM, pkt 53). Zbiega się to w pełni z wymaganiami, które stawiane są pojęciu „sądu” w art. 267 akapit trzeci TFUE

(wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., C-503/15, Ramón Margarit Panicello p. Pilar Hernández Martínez, pkt 27 i powołana tam wcześniejsza judykatura Trybunału) oraz w art. 47 akapit drugi KPP w kontekście prawa do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu (wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., C-64/16, Associação Sindical dos Juízes Portugueses p. Tribunal de Contas, pkt 41, wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., C-216/18 PPU, LM, pkt 53, wyrok z dnia 23 stycznia 2018 r., T-639/16 P, FV p. Radzie Unii Europejskiej, pkt 67). Koresponduje też ze standardem niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą określonym w art. 6 ust. 1 EKPCz (por. w związku z tym art. 52 ust. 3 i 7 KPP i art. 6 ust. 3 TUE).

19. Związki niniejszej sprawy z prawem Unii Europejskiej są dwojakiego rodzaju.

Po pierwsze, Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego w swojej właściwości ma sprawy, w których powstają kwestie związane z wykładnią i stosowaniem prawa Unii Europejskiej. Przykładem są tzw. sprawy regulacyjne, w tym przede wszystkim sprawy z zakresu ochrony konkurencji i regulacji energetyki (art. 26 ustawy z dnia 5 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, Dz.U. z 2018 r., poz. 5 ze zm. - dalej: „ustawa o SN”). W tych sprawach często stosowane są przepisy prawa unijnego lub prawa krajowego, które służą wdrożeniu prawa unijnego. Konieczne jest więc zbadanie, czy Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – z tego powodu, że w jej skład wchodzi A. S. i inne osoby powołane do pełnienia urzędu sędziego w takich samych okolicznościach – spełnia wymagania wynikające z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE.

Po drugie, kwestionowane postanowienie z dnia 8 marca 2019 r. zapadło w sprawie dotyczącej statusu sędziego sądu krajowego, którym jest W. Ż.. Sędzia W. Ż., wchodząc w skład sądu krajowego, musi pozostawać niezawisły, aby - przy stosowaniu prawa Unii Europejskiej - również ten sąd pozostawał niezawisły i odpowiadał wymaganiom wynikającym z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE. W takiej sprawie, na każdym jej etapie, ze względu na jej przedmiot dotyczący wymagań wynikających z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, przestrzegane muszą być więc wymagania określone w art. 47 akapit drugi KPP, co oznacza, że trzeba ocenić, czy sąd, który ją rozpoznaje, tj. Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, może być uznana za sąd, który jest sądem niezawisłym, bezstronnym i ustanowionym uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu tego przepisu.

20. Sąd mający ustawową podstawę prawną (art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE), a tym samym ustanowiony uprzednio na mocy ustawy (art. 47 akapit drugi KPP), to sąd, do którego sędziów powołuje się zgodnie z właściwymi przepisami zawartymi w prawie krajowym. Z wymagania tego wynika zasada, że sędzia musi być mianowany zgodnie z prawem (wyrok z dnia 23 stycznia 2018 r., T-639/16 P,

FV p. Radzie Unii Europejskiej, pkt 68, i powołane w tym wyroku orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, dalej jako: „ETPCz”, wydane na tle art. 6 ust. 1 EKPCz). Sposób powoływania sędziów i przestrzeganie ustanowionych w tym zakresie reguł prawa ma fundamentalne znaczenie z punktu widzenia gwarancji niezawisłości sądu, w tym wobec władzy wykonawczej (por. dodatkowo wyrok z dnia 13 grudnia 2012 r., T-199/11 P, Guido Strack p. Komisji Europejskiej, pkt 22), i jego bezstronności. W razie naruszenia reguł powoływania sędziów gwarancje te zostają podważone. Szczególnie znaczenie mają naruszenia rażące, tj. naruszenia zasad fundamentalnych, będących integralną częścią kształtowania i funkcjonowania systemu sądowego. Jeżeli naruszenie jest intencjonalne lub stanowi wyraźny przejaw zignorowania tych zasad, stwarza także realne ryzyko, że inne organy państwa, w tym organy władzy wykonawczej, przekroczyły swoje uprawnienia, podważając rzetelność procesu nominacyjnego w stopniu trudnym do przewidzenia w obowiązującym prawie (por. wydany na tle art. 6 ust. 1 EKPCz wyrok ETPCz z dnia 12 marca 2019 r., Guðmundur Andri Ástráðsson p. Islandii, skarga nr 26374/18).

21. Sąd Najwyższy stwierdza, że w postępowaniu nominacyjnym, w którym do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego powołano A. S., zasiadającego w jednoosobowym składzie Sądu Najwyższego, który wydał postanowienie z dnia 8 marca 2019 r. w sprawie I NO 47/18, doszło do rażącego naruszenia reguł prawa polskiego dotyczących powoływania sędziów.

22. W zakresie istotnym dla zagadnienia prawnego rozpatrywanego przez skład powiększony Sądu Najwyższego naruszenie to polegało przede wszystkim na tym, że A. S. został powołany przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego mimo uprzedniego zaskarżenia przez innych uczestników postępowania nominacyjnego uchwały KRS nr 331/2018, obejmującej wnioski o jego powołanie, do Naczelnego Sądu Administracyjnego i niezakończenia postępowania przed tym Sądem przed doręczeniem mu aktu powołania.

23. Zgodnie z art. 179 Konstytucji, sędziowie w Polsce są powoływani przez Prezydenta RP, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony. Konieczne jest współdziałanie – w ujęciu chronologicznym – dwóch konstytucyjnych organów państwa, które wzajemnie się dopełniają (por. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 czerwca 2008 r., Kpt 1/08, OTK-A 2008, nr 5, poz. 97, oraz wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 maja 2012 r., K 7/10, OTK-A 2012, nr 5, poz. 48, i z dnia 5 czerwca 2012 r., K 18/09, OTK-A 2012, nr 6, poz. 62). Wniosek Krajowej Rady Sądownictwa nie jest opinią, lecz ma znaczenie konstytutywne, gdyż dopiero po jego złożeniu do Prezydenta RP powstaje jego kompetencja do powołania osoby objętej wnioskiem do pełnienia urzędu sędziego.

24. Skierowanie przez Krajową Radę Sądownictwa do Prezydenta RP wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego poprzedza postępowanie

nominacyjne, które - przy zachowaniu wymagań konstytucyjnych - jest regulowane w ustawach. Chodzi o ustawę o Krajowej Radzie Sądownictwa i ustawy regulujące ustrój poszczególnych sądów, w tym ustawę o Sądzie Najwyższym. W celu zapewnienia kandydatom, którzy uczestniczą w postępowaniu nominacyjnym, ochrony ich praw, w tym prawa dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach (art. 60 Konstytucji RP) oraz prawa do sądu w każdej indywidualnej sprawie (art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji, por. w związku z tym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 maja 2008 r., SK 57/06, OTK-A 2008, nr 4, poz. 63), przewidziana została sądowa kontrola – pod kątem zgodności z prawem – uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie wystąpienia do Prezydenta RP z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu sędziego (art. 44 ustawy o KRS). W odniesieniu do kandydatów na urząd sędziego Sądu Najwyższego w kształcie miarodajnym dla okoliczności sprawy kontrola ta została powierzona Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu i poddana zmodyfikowanym regułom (art. 44 ust. 1a, ust. 1b i ust. 4 ustawy o KRS), z zachowaniem zasady, że do postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej, z wyłączeniem art. 87¹ k.p.c. (art. 44 ust. 3 ustawy o KRS).

25. Określona w art. 179 Konstytucji kompetencja Prezydenta RP do powoływania sędziów, warunkowana uprzednim wnioskiem Krajowej Rady Sądownictwa, w świetle art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji ma charakter prerogatywy prezydenckiej, wobec czego akt urzędowy Prezydenta RP powołania na urząd sędziego nie wymaga dla swojej ważności podpisu (kontrasygnaty) Prezesa Rady Ministrów. Rozwiązanie to nie stanowi wzmocnienia Prezydenta RP wobec władzy sądowniczej, lecz służy jej ochronie przed ingerencją Rady Ministrów jako innego niż Prezydent RP ośrodka władzy wykonawczej, w tym przede wszystkim Prezesa Rady Ministrów oraz Ministra Sprawiedliwości. Wykonywanie przez Prezydenta RP prerogatywy obejmującej powoływanie sędziów musi zawsze odbywać się zgodnie z wymaganiami zasady działania organów władzy publicznej na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji) oraz poszanowania kompetencji władzy sądowniczej (art. 10 ust. 1 Konstytucji RP).

26. Prezydent RP nie może powołać uczestnika postępowania nominacyjnego do pełnienia urzędu sędziego nie tylko wtedy, gdy w ogóle brak wniosku Krajowej Rady Sądownictwa, ale również wówczas, gdy wniosek taki został sformułowany, tj. podjęta została stosowna uchwała Rady, ale byt prawny tego wniosku, zawartego w uchwale, pozostaje w zawieszeniu wskutek wniesienia odwołania od uchwały i tym samym poddania jej kontroli sądowej zgodnie z przepisami ustawy. W sytuacji, w której przed wręczeniem uczestnikowi postępowania nominacyjnego aktu powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego uchwała obejmująca wniosek o jego powołanie została zaskarżona do Naczelnego Sądu Administracyjnego, byt prawny uchwały stał się zależny od orzeczenia tego Sądu. Uwzględnienie odwołania mogło skutkować następczym brakiem przesłanki powołania do pełnienia urzędu sędziego, dopóki zatem postępowanie przed Naczelnym Sądem Administracyjnym nie było zakończone,

dopóty nie było warunków do realizacji przez Prezydenta RP konstytucyjnej prerogatywy do powołania do pełnienia urzędu sędziego wobec braku stabilnej podstawy, na której opiera się wykonanie tej prerogatywy.

27. Założenia tego nie podważają unormowania kształtujące w wyjątkowy sposób zakres i chwilę uprawomocnienia się uchwały Krajowej Rady Sądownictwa na wypadek, gdy uchwała ta nie została zaskarżona przez wszystkich uczestników postępowania nominacyjnego (art. 44 ust. 1b ustawy o KRS) i określające skutek uchylenia zaskarżonej uchwały o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego (art. 44 ust. 4 ustawy o KRS). Od chwili zaskarżenia uchwały Krajowej Rady Sądownictwa wyłącznie do Naczelnego Sądu Administracyjnego należała ocena, czy istnieją podstawy do uchylenia uchwały, a także to, w jakim zakresie – w granicach zaskarżenia - nastąpi ewentualne uchylenie uchwały. Naczelny Sąd Administracyjny mógł korzystać z różnych metod wykładni celem rozstrzygnięcia wątpliwości na tle interpretacji art. 44 ust. 1b i art. 44 ust. 4 ustawy o KRS, w tym wykładni prokonstytucyjnej i prounijnej, wykorzystując dostępne mu instrumenty prawne. Zabiegi te zostały przez Naczelny Sąd Administracyjny podjęte, czego przejaw stanowi postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 listopada 2018 r. (pkt 6), w którym Sąd ten skierował pytania prejudycjalne dotyczące w szczególności zgodności z właściwymi przepisami unijnymi regulacji zawartych w art. 44 ust. 1b i art. 44 ust. 4 ustawy o KRS (sprawa C-824/18).

28. W ocenie Sądu Najwyższego, w okolicznościach sprawy art. 179 Konstytucji RP został naruszony w dwojaki sposób.

Po pierwsze, Prezydent RP powołał A. S. do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w sytuacji, w której był prawny uchwały KRS nr 331/2018, obejmującej wniosek o jego powołanie, nie był trwały. Nie została spełniona – rozumiana funkcjonalnie – przesłanka, aby powołanie do pełnienia urzędu sędziego nastąpiło na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa; wniosek taki nie tylko musi istnieć, ale musi mieć również trwały byt prawny, który nie może być podważony.

Po drugie, powołanie nastąpiło w istocie przy założeniu, że uchwała KRS nr 331/2018 w wyniku kontroli sądowej nie zostanie uchylona przez Naczelny Sąd Administracyjny. Takie powołanie nie spełniało wymagania powołania sędziego na czas nieoznaczony, gdyż miało charakter warunkowy. Ewentualne uchylenie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w wyniku jej sądowej kontroli, skutkujące następczym odpadnięciem przesłanki powołania w postaci wniosku Rady, powodowałoby także następczy upadek powołania do pełnienia urzędu sędziego, przy czym odrębną kwestią jest to, czy skutek ten działałby *ex tunc* czy *ex nunc*.

29. Doszło ponadto do naruszenia zasady podziału i równoważenia się władz (art. 10 ust. 1 Konstytucji) wraz z zasadą legalizmu (art. 7 Konstytucji). W myśl tych zasad organy każdej z władz muszą działać w swoim zakresie, respektować zakres działania pozostałych władz i nie wkraczać – bez podstawy – w zakres działania innej władzy. Wzgląd na konstytucyjną pozycję Naczelnego Sądu Administracyjnego jako organu władzy sądowniczej, powierzenie mu zgodnie z ustawą kompetencji w zakresie kontroli - w rozważanym przypadku - zgodności z prawem uchwał Krajowej Rady Sądownictwa i na konieczność respektowania przyszłego wyniku postępowania przed tym Sądem (art. 365 § 1 w związku z art. 391 § 1, z art. 398²¹ k.p.c. i z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS) powoduje, że prerogatywa Prezydenta RP do powołania do pełnienia urzędu sędziego nie mogła być realizowana przed zakończeniem postępowania przed tym Sądem. Przez to, że akt powołania został wręczony przed zakończeniem kontroli uchwały Krajowej Rady Sądownictwa przez Naczelną Sąd Administracyjny, doszło do ingerencji władzy wykonawczej w sferę zastrzeżoną dla tego Sądu. Prezydent RP wykonał prerogatywę, zanim Naczelną Sąd Administracyjny przesądził o wyniku zaskarżenia uchwały, nie czekając na sądową ocenę zarzutów podniesionych przeciw uchwale, chociaż były one powszechnie znane i bardzo poważne (pkt 31).

30. Istotną okolicznością w sprawie jest również to, że Prezydent RP powołał A. S. do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego nie tylko pomimo zaskarżenia uchwały KRS 331/2018 obejmującej wnioski o jego powołanie i niezakończenia postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym do chwili powołania, ale również wbrew wcześniej wydanemu postanowieniu tego Sądu z dnia 27 września 2018 r., w którym zostało wstrzymane wykonanie przedmiotowej uchwały (pkt 4). Wstrzymanie wykonania uchwały Krajowej Rady Sądownictwa było dodatkową okolicznością powodującą, że uchwała ta nie mogła stanowić skutecznego wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego w ujęciu art. 179 Konstytucji. Postanowienie o wstrzymaniu wykonania uchwały, jako formalnie prawomocne, było wiążące dla uczestników postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, tego Sądu i dla innych sądów (chodzi między innymi o Sąd Najwyższy) oraz innych organów państwowych (obejmuje to także Krajową Radę Sądownictwa i Prezydenta RP) i organów administracji publicznej (art. 365 § 1 w związku z art. 391 § 1 i z art. 398²¹ k.p.c. oraz z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS). Doszło więc do oczywistego zignorowania prawomocnego orzeczenia sądowego przez Prezydenta RP, jak i przez A. S., który pomimo wydania tego postanowienia przyjął akt powołania.

31. Według Sądu Najwyższego każde z przedstawionych naruszeń stanowiło samo w sobie złamanie najważniejszych zasad rządzących postępowaniem nominacyjnym sędziów w Polsce - w tym wypadku w odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego. Naruszenia te są przy tym tylko jednym z elementów wskazujących na to, że postępowanie nominacyjne A. S. dotknięte było fundamentalnymi wadami prawnymi. Odrębne i istotne miejsce w tym zakresie zajmują - nierozważane w niniejszej sprawie -

naruszenia postępowania nominacyjnego wynikające z braku kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów pod obwieszczeniem Prezydenta RP o wolnych stanowiskach sędziowskich i zastrzeżenia formułowane co do wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa spośród sędziów przez parlament (Sejm RP), po wcześniejszym niezgodnym z Konstytucją skróceniu kadencji członków poprzedniego składu Rady. Te naruszenia i zastrzeżenia, podnoszone przed Naczelnym Sądem Administracyjnym w ramach zaskarżenia uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi RP wniosków o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego podjętych po wejściu w życie ustawy o SN, tj. po dniu 3 kwietnia 2018 r., w tym uchwały KRS nr 331/2018, a także w innych postępowaniach przed Sądem Najwyższym, stanowią obecnie przedmiot pytań prejudycjalnych skierowanych wcześniej do Trybunału przez Sąd Najwyższy (sprawy C-585/18, C-624/18 i C-625/18).

32. O rażącym charakterze naruszeń reguł prawa polskiego odnoszących się do powoływania sędziów, rozpatrywanych w niniejszej sprawie, świadczy nie tylko to, że naruszenia te dotyczą fundamentalnych, mających walor konstytucyjny, zasad kształtowania składu osobowego władzy sądowniczej, lecz również to, że są to naruszenia intencjonalne, tj. podjęte z zamiarem unicestwienia skutków kontroli sądowej uchwały KRS nr 331/2018 przez Naczelną Sąd Administracyjny.

Po pierwsze, powołanie A. S. do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego nastąpiło, mimo że zaskarżenie uchwały i podnoszone wobec niej wątpliwości były powszechnie znane. Prezydent RP nie wstrzymał się z powołaniem do czasu, aż postępowanie przed Naczelnym Sądem Administracyjnym zostanie zakończone, wątpliwości zostaną przez ten Sąd wyjaśnione, a los uchwały KRS nr 331/2018 ostatecznie przesądzony.

Po drugie, u podstaw wykonania prerogatywy przez Prezydenta RP w zaistniałych okolicznościach leżało założenie prezentowane w judykaturze, że powołanie do pełnienia urzędu sędziego przez Prezydenta RP nie może być w żaden sposób podważone, w tym na drodze sądowej (por. postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 grudnia 2017 r., I OSK 857/17, OSP 2018, nr 5, poz. 54, oraz – *mutatis mutandis* - uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2017 r., K 10/17, OTK-A 2017, poz. 64). Wykonanie prerogatywy miało doprowadzić do nieodwracalnych skutków prawnych w postaci skutecznego powołania do pełnienia urzędu sędziego, choćby miało się okazać, że postępowanie nominacyjne dotknięte było wadami prawnymi.

Argument, że nie można podważać aktu powołania przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu sędziego na podstawie art. 179 Konstytucji, gdyż jest to prerogatywa Prezydenta RP, był wyraźnie podnoszony w dyskursie publicznym w reakcji na próbę oceny skuteczności powołania sędziów Sądu Najwyższego w okolicznościach, w których powołany został A. S., lub w okolicznościach zbliżonych (por. komunikat Kancelarii Prezydenta RP z dnia 16 maja 2019 r., dotyczący osoby z Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego:

<https://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,1413,komentarz-kancelarii-prezydenta-rp-ws-artykulu-gazety-wyborczej.html>).

33. Naruszenia, o których mowa w niniejszej sprawie, ich rażący i intencjonalny charakter, wpisują się w szerszy kontekst działań podejmowanych w Polsce w celu uniemożliwienia sądowej kontroli uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi RP wniosków o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego podjętych po wejściu w życie ustawy o SN, tj. po dniu 3 kwietnia 2018 r., w tym uchwały KRS nr 331/2018.

34. Po pierwsze, po wszczęciu postępowań nominacyjnych do Sądu Najwyższego według ustawy o SN na mocy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 1443) wprowadzona została zmiana ustawy o KRS. Przewidziano, że uchwała dotycząca kandydatów na sędziów Sądu Najwyższego, której nie zaskarżyli wszyscy uczestnicy postępowania nominacyjnego, staje się prawomocna w części obejmującej rozstrzygnięcie o przedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego i w części obejmującej rozstrzygnięcie co do nieprzedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego tych uczestników postępowania, którzy uchwały nie zaskarżyli (art. 44 ust. 1b ustawy o KRS). Było to odstępstwo od ogólnej zasady, że uchwała Krajowej Rady Sądownictwa staje się prawomocna, jeżeli nie przysługuje od niej odwołanie i że w razie niezaskarżenia jej przez wszystkich uczestników postępowania nominacyjnego staje się ona prawomocna w części obejmującej rozstrzygnięcie o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego tych uczestników tego postępowania, którzy nie zaskarżyli uchwały (art. 43 ust. 1 i 2 ustawy o KRS). Postanowiono również, że skutkiem uchylenia przez Naczelny Sąd Administracyjny uchwały o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego jest tylko możliwość udziału odwołującego się uczestnika postępowania nominacyjnego w kolejnym postępowaniu nominacyjnym (art. 44 ust. 4 ustawy o KRS). Wskazane zmiany, mające uczynić w praktyce nieefektywnym zaskarżenie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa dotyczącej kandydatów na sędziów Sądu Najwyższego do Naczelnego Sądu Administracyjnego, przedstawione zostały przez projektodawcę jako próba wyłączenia obstrukcji postępowań nominacyjnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego (por. uzasadnienie projektu ustawy, Sejm VIII kadencji, druk sejmowy nr 2731, s. 52, www.sejm.gov.pl).

35. Po drugie, w reakcji na to, że Naczelny Sąd Administracyjny wyraził wątpliwości w kwestii zgodności powyższych regulacji z prawem Unii Europejskiej i wystąpił w tym zakresie z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału (sprawa C-24/18), a ponadto wstrzymał wykonanie części zaskarżonych uchwał Krajowej Rady Sądownictwa, Krajowa Rada Sądownictwa - w składzie złożonym z sędziów powołanych przez parlament (Sejm RP) - oraz grupa senatorów partii rządzącej zaskarżyli do

Trybunału Konstytucyjnego przepisy ustawy o KRS dotyczące wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa i zaskarżania do sądu uchwał Rady w przedmiocie wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego w ogólności, w tym wskazujące na właściwość Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach z zaskarżenia uchwał Rady dotyczących kandydatów do urzędu sędziego Sąd Najwyższego. W następstwie tego w dniu 25 marca 2019 r. Trybunał Konstytucyjny w sprawie K 12/18 (OTK-A 2019, poz. 17), w składzie złożonym wyłącznie z sędziów powołanych przez obecną większość rządową, w tym z udziałem osoby powołanej na wcześniej zajęte stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 grudnia 2015 r., K 34/15, OTK-A 2015, nr 11, poz. 185), orzekł, że przepisy ustawy o KRS przewidujące wybór sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa przez parlament (Sejm RP) są zgodne z Konstytucją RP.

Za niezgodny z Konstytucją Trybunał Konstytucyjny uznał natomiast art. 44 ust. 1a ustawy o KRS, przewidujący właściwość Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach z zaskarżenia uchwał Rady dotyczących kandydatów do urzędu sędziego Sąd Najwyższego. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia z dnia 25 marca 2019 r. wskazał, że skutkiem uznania art. 44 ust. 1a ustawy o KRS za niezgodny z Konstytucją jest konieczność zakończenia wszelkich postępowań sądowych (przed Naczelnym Sądem Administracyjnym) toczących się na podstawie tego przepisu.

36. Po trzecie, na mocy ustawy z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 914) z dniem 23 maja 2019 r. wyłączono w ogóle możliwość zaskarżania uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego. Przepis przejściowy tej ustawy stanowi, że postępowania w sprawach odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie tej ustawy, podlegają umorzeniu z mocy prawa. Rozwiązanie to zmierza wprost do tego, aby toczące się postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, które mają za przedmiot uchwały Krajowej Rady Sądownictwa co do przedstawienia Prezydentowi RP wniosków o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego podjęte po wejściu w życie ustawy o SN, tj. po dniu 3 kwietnia 2018 r., w tym uchwały KRS nr 331/2018, zostały zakończone bez przeprowadzenia sądowej kontroli tych uchwał.

37. Zdarzenia opisane w pkt 35 i 36 nie wpływają na potrzebę rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego rozpatrywanego przez powiększony skład Sądu Najwyższego i potrzebę udzielenia przez Trybunał odpowiedzi na pytanie prejudycjalne w niniejszej sprawie. Zagadnienie to i pytanie prejudycjalne mają za przedmiot zdarzenia przeszłe, powodujące wadliwość powołania A. S. do pełnienia urzędu

sędziego Sądu Najwyższego, której w żaden sposób nie usuwają - ze skutkiem *ex tunc* - wskazane rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego i dokonane zmiany legislacyjne.

38. Stwierdzenie, że powołanie A. S. do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego nastąpiło z - przedstawionych powyżej przyczyn - z rażącym naruszeniem prawa polskiego, w ocenie Sądu Najwyższego, może uzasadniać wnioszek, że udział takiej osoby w składzie orzekającym powoduje, iż nie można mówić o sądzie, który jest ustanowiony zgodnie z prawem w rozumieniu prawa Unii Europejskiej (por. wydany na tle art. 6 ust. 1 EKPCz wyrok ETPCz z dnia 12 marca 2019 r., Guðmundur Andri Ástráðsson p. Islandii, skarga nr 26374/18). Konieczne jest jednak przesądzenie tej kwestii przez Trybunał.

39. Ścisłe przestrzeganie zasad dotyczących powoływania sędziów ma wpływ na zaufanie obywateli i społeczeństwa do niezawisłości i bezstronności sądów (wyrok z dnia 23 stycznia 2018 r., T-639/16 P, FV p. Radzie Unii Europejskiej, pkt 75). W ocenie Sądu Najwyższego trzeba przyjąć, że, skoro sposób powoływania sędziów jest poddany określonym regułom prawa i przestrzeganie tych reguł ma fundamentalne znaczenie z punktu widzenia gwarancji niezawisłości sądu (por. wyrok z dnia 13 grudnia 2012 r., T-199/11 P, Guido Strack p. Komisji Europejskiej, pkt 22), oraz jego bezstronności, to naruszenie przedmiotowych reguł, a w szczególności naruszenie rażące, oznacza, że gwarancje to zostają w poważnej mierze podważone.

40. Wymaganie niezawisłości obejmuje dwa aspekty. Pierwszy - zewnętrzny - zakłada, że organ wykonuje swe funkcje całkowicie niezależnie, bez podlegania żadnej hierarchii służbowej lub podporządkowania komukolwiek, i nie otrzymuje nakazów lub wskazówek z jakiegokolwiek źródła (wyroki z dnia 17 lipca 2014 r., Torresi, C-58/13 i C-59/13, pkt 22, z dnia 6 października 2015 r., Consorci Sanitari del Maresme, C-203/14, pkt 19), przez co jest chroniony przed ingerencją i naciskami zewnętrznymi mogącymi zagrozić niezależności osądu jego członków przy rozpatrywaniu przez nich sporów (wyroki z dnia 19 września 2006 r., Wilson, C-506/04, pkt 51, z dnia 9 października 2014 r., TDC, C-222/13, pkt 30, z dnia 6 października 2015 r., Consorci Sanitari del Maresme, C-203/14, pkt 19). Drugi aspekt - wewnętrzny - łączy się z pojęciem bezstronności i dotyczy jednakowego dystansu do stron sporu i ich odpowiednich interesów w odniesieniu do jego przedmiotu. Czynniki ten wymaga przestrzegania obiektywizmu oraz braku wszelkiego interesu w rozstrzygnięciu sporu poza ścisłym stosowaniem przepisu prawa (wyroki z dnia 19 września 2006 r., Wilson, C-506/04, pkt 52, z dnia 9 października 2014 r., TDC, C-222/13, pkt 31, i z dnia z dnia 6 października 2015 r., Consorci Sanitari del Maresme, C-203/14, pkt 20).

41. W ocenie Sądu Najwyższego istnieją poważne wątpliwości co do możliwości zachowania niezawisłości i bezstronności przez osobę powołaną do pełnienia urzędu sędziego z rażącym naruszeniem reguł prawa odnoszących się do powoływania sędziów, w tym takiego naruszenia, które jest rozpatrywane w niniejszej sprawie. Z jednej strony taki sędzia znajduje się w sytuacji, w której jego niezawisłość może być poddawana w wątpliwość przez obywateli – o czym świadczą składane już z tej przyczyny wnioski o wyłączenie - jak również może być narażony na ingerencję zewnętrzną ze strony organu, który dopuścił się naruszenia przy jego powoływaniu, względnie innego organu współdziałającego z takim organem. Sędzia taki może być zdany na działania wskazanych organów, w tym należących do innych władz (wykonawczej lub ustawodawczej), zmierzające do uniemożliwienia sądowej kontroli naruszeń prawa popełnionych przed jego powołaniem. Może wystąpić również sytuacja przeciwna – sędzia taki może być narażony na działania wskazanych organów podważające jego status jako sędziego. W naturalny sposób takie okoliczności mogą tworzyć relację zależności między sędzią a tymi organami. Jest tak tym bardziej, gdy założenie co do dopuszczalności albo niedopuszczalności weryfikacji aktu powołania pochodzącego od właściwego organu jest ostatecznie jedynym założeniem, na którym opiera się legitymacja danej osoby do pełnienia urzędu sędziego. Z drugiej strony sędzia powołany do pełnienia urzędu z rażącym naruszeniem reguł prawa dotyczących powoływania sędziów może nie dawać gwarancji swojej bezstronności, w tym w szczególności w sytuacji, w której skuteczność jego powołania - z powodu tego naruszenia - podawana jest w wątpliwość w konkretnej sprawie przez stronę sporu, który ten sędzia rozpoznaje i w którym ma orzec. Nie akceptując prób podważania skuteczności swego powołania sędzia może podejmować działania zmierzające do uniemożliwienia stronie podejmowanie takich prób lub uczynienia ich nieefektywnymi.

42. W tym kontekście - w okolicznościach sprawy - należy uwzględnić wskazane w pkt 35 i 36 działania zmierzające do uniemożliwienia doprowadzenia do końca sądowej kontroli uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi RP wniosków o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego podjętych po wejściu w życie ustawy o SN, tj. po dniu 3 kwietnia 2018 r., w tym uchwały KRS nr 331/2018. Działania te są podejmowane w oczywisty sposób w celu uchronienia osób powołanych do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego na podstawie wskazanych uchwał, w tym również A. S., przed ewentualnymi skutkami dokonania ich kontroli przez Naczelny Sąd Administracyjny. Wprawdzie chodzi tu o ochronę przed skutkami innych naruszeń prawa popełnionych w postępowaniu nominacyjnym niż naruszenie rozpatrywane w niniejszej sprawie, jednak stanowi doskonałą ilustrację zagrożenia dla niezawisłości sędziów, o którym mowa.

Należy dodać, że wprawdzie Trybunał Konstytucyjny w jego obecnym składzie uznaje, iż akty Prezydenta RP podjęte w wykonaniu jego prerogatyw nie podlegają kontroli sądowej (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego

z dnia 11 września 2017 r., K 10/17, OTK-A 2017, poz. 64), co można odnieść także do aktu Prezydenta RP w postaci powołania do pełnienia urzędu sędziego, to jednak instrumentalizacja tego organu w jego obecnym kształcie każe postawić pytanie, czy nie może zostać on wykorzystany - w razie potrzeby - do przyjęcia odmiennego stanowiska, gdyby okazało się to przydatne. Rzutuje to w oczywisty sposób na ocenę niezawisłości osób powołanych do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w tych okolicznościach, w których powołany został A. S.

43. Z punktu widzenia bezstronności należy wyjaśnić, że w prawie polskim wprost nie przewidziano żadnej szczególnej procedury lub środka, pozwalających stronie na kwestionowanie skuteczności powołania do pełnienia urzędu sędziego osoby zasiadającej w składzie orzekającym, chociaż z przepisów wynika, że sąd musi brać pod uwagę z urzędu, czy jego skład jest zgodny z prawem (art. 379 pkt 4 k.p.c.), a sytuacja, w której w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona, stanowi podstawę wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania (art. 401 pkt 1 k.p.c.). Wobec faktu, że – poza wznowieniem postępowania – orzeczenia Sądu Najwyższego nie mogą zostać zaskarżone, strony próbują chronić swoje prawo do rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd, składając wnioski o wyłączenie osób powołanych do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w okolicznościach w całości lub w części takich samych jak A. S.. Składy Sądu Najwyższego złożone w całości z osób powołanych w takich okolicznościach próbują stronom uniemożliwić taką praktykę. Podejmują również próby trwałego zniweczenia składania przedmiotowych wniosków przez kierowanie do Trybunału Konstytucyjnego w jego obecnym składzie pytań o zgodność z Konstytucją, KPP lub EKPCz przepisu art. 49 k.p.c., który określa przesłanki wyłączenia sędziego na wniosek strony (por. wydane w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego postanowienie z dnia 25 marca 2019 r., I CSK 183/18, nie publ., i wydane w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego postanowienie z dnia 17 maja 2019 r., I NO 55/18, nie publ.).

44. W reakcji na kwestionowanie ich statusu jako sędziów Sądu Najwyższego osoby powołane do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w okolicznościach w całości lub w części takich samych jak A. S. podejmują również inne działania zmierzające do uniemożliwienia takiego kwestionowania. Przykładem jest podjęcie przez pełny skład Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego uchwały z dnia 10 kwietnia 2019 r., II DSI 54/18 (nie publ.), rozstrzygającej zagadnienie prawne, z której ma wynikać, że osoby orzekające w tej Izbie zostały skutecznie powołane do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, a ich udział w składzie orzekającym nie narusza prawa do rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą (art. 6 ust. 1 EKPCz). Uchwała ta została podjęta z naruszeniem fundamentalnej zasady, że nikt nie może być sędzią we własnej sprawie (*nemo iudex in causa sua*), jest bowiem oczywiste, że w jej podjęciu nie powinna uczestniczyć żadna z osób orzekających w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, skoro

przedmiot zagadnienia prawnego wprost dotyczył każdej z nich, tj. ich statusu jako sędziów. Należy także wskazać na powołane już postanowienie z dnia 17 maja 2019 r., I NO 55/18, nie publ., wydane w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego. Zawiera ono pytanie prawne do Trybunału Konstytucyjnego o zgodność z Konstytucją art. 1 w związku z art. 82 i art. 86-87 ustawy o SN w zakresie, w którym na ich podstawie Sąd Najwyższy miałby rozstrzygać o statusie sędziowskim osoby powołanej do pełnienia urzędu sędziego, w tym sędziego Sądu Najwyższego, skuteczności czynności sądu dokonanej z udziałem takiej osoby, a także czynnym i biernym prawie wyborczym takiej osoby do organów sądu, w tym Sądu Najwyższego i organów jego Izby.

45. Trudno nie dostrzec, że działania określone w pkt 43 i 44 podejmowane są w interesie osób, których status jako sędziów Sądu Najwyższego budzi wątpliwości i jest kwestionowany. Mają one zamknąć podmiotom występującym przed składami Sądu Najwyższego złożonymi z tych osób jakąkolwiek drogę do poddania kontroli sądowej statusu tych osób jako sędziów Sądu Najwyższego, a tym samym możliwość ochrony prawa tych podmiotów do niezawisłego i bezstronnego sądu, który jest ustanowiony na mocy ustawy.

46. Rozpatrując problem niezawisłości i bezstronności w sposób szczególny należy zwrócić uwagę na okoliczności wydania postanowienia z dnia 8 marca 2019 r. w sprawie I No 47/18 (pkt 8–11). Obrazują one, w jakim stopniu osoba powołana do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego z rażącym naruszeniem przepisów dotyczących powoływania sędziów zmierzała do zakończenia postępowania, w którym podjęty został problem skuteczności powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego innych osób orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, po to, aby uniemożliwić rozpatrywanie tego problemu. Chroniła w ten sposób nie tylko interes tych osób, ale również własny, skoro została powołana do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w takich samych okolicznościach, jak te osoby. Takie działanie zwiększa wątpliwości co do tego, czy sędzia powołany do pełnienia urzędu z rażącym naruszeniem obowiązujących w tym zakresie reguł prawa może dawać rękojmię niezawisłości i bezstronności.

Tryb przyspieszony

47. Na podstawie art. 105 § 1 Regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości Sąd Najwyższy wnosi o zastosowanie trybu przyspieszonego.

48. Po pierwsze, znaczenie udzielenia odpowiedzi na pytanie prejudycjalne wykracza poza okoliczności sprawy, w której pytanie zostało przedstawione. Obecnie w Sądzie Najwyższym orzeka 37 osób powołanych do pełnienia urzędu sędziego tego Sądu z rażącym naruszeniem reguł prawa polskiego odnoszących się

do powoływania sędziów. W przypadku 27 osób (19 osób orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, 7 osób orzekających w Izbie Cywilnej i 1 osoby orzekającej w Izbie Dyscyplinarnej) naruszenie to polega na ich powołaniu do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego mimo wcześniejszego zaskarżenia uchwał Krajowej Rady Sądownictwa obejmujących wnioski o ich powołanie do Naczelnego Sądu Administracyjnego, mimo zawieszenia wykonania tych uchwał i mimo niezakończenia postępowania przed tym Sądem do chwili doręczenia aktów powołania. W przypadku 10 osób orzekających w Izbie Dyscyplinarnej naruszenie polega na ich powołaniu do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, mimo wcześniejszego zaskarżenia uchwały Krajowej Rady Sądownictwa obejmującej wnioski o ich powołanie do Naczelnego Sądu Administracyjnego i mimo niezakończenia postępowania przed tym Sądem do chwili doręczenia aktów powołania.

49. Po drugie, Sąd Najwyższy pełni najważniejsze funkcje jurysdykcyjne w polskim systemie wymiaru sprawiedliwości jako Sąd ostatniej instancji, którego zadaniem jest nadzór judykacyjny nad działalnością sądów powszechnych i sądów wojskowych. Pełni również inne funkcje określone w ustawach, w tym orzeka o ważności wyborów (do Sejmu i Senatu, Prezydenta RP i do Parlamentu Europejskiego). Te ostatnie sprawy należą do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (art. 26 ustawy o SN). Powoduje to, że konieczne jest niezwłoczne rozstrzygnięcie wątpliwości, które wyrażone zostały w pytaniu prejudycjalnym, w celu uniknięcia systemowego zagrożenia dla wolności i praw obywatelskich w Polsce, względnie przesądzenia, że takiego zagrożenia nie ma.

50. Po trzecie, jak najszybsze udzielenie odpowiedzi na pytanie prejudycjalne jest konieczne do usunięcia wątpliwości dotyczących funkcjonowania Sądu Najwyższego z udziałem osób, których to pytanie dotyczy. Uczestniczenie tych osób w składach orzekających Sądu Najwyższego przy założeniu, że składy te nie spełniają standardu sądu niezawisłego, bezstronnego i powołanego uprzednio na mocy ustawy, rodzi zagrożenie dla stabilności orzeczeń, co narusza interesy obywateli. Zagrożeń także pełnieniu przez Sąd Najwyższy jego ustrojowych funkcji, podważając fundamenty sprawowania wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Przesądzenie, że - pomimo popełnionych naruszeń prawa polskiego przy powołaniu tych osób do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego - składy orzekające z ich udziałem odpowiadają standardowi sądu niezawisłego, bezstronnego i powołanego uprzednio na mocy ustawy, wyeliminuje to zagrożenie.

51. Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

